

UMELÁ INTELIGENCIA A SPRÁVNE TRESTANIE*

ZUZANA HAMULÁKOVÁ,** MATEJ HORVAT***

Abstract: Artificial Intelligence and Administrative Punishment

In this article, the authors deal with the issue of the use of artificial intelligence systems in administrative proceedings, with a special focus on the area of administrative punishment. The article analyses the legal requirements imposed on automated administrative decisions, highlighting key principles such as transparency, predictability, sound reasoning, and reviewability of decisions, while examining the challenges associated with the implementation of AI in public administration decision-making processes, including ensuring the right to a fair trial. In the conclusion of the article, the authors propose specific possibilities and conditions for the application of semi-automated decision-making in administrative punishment in the Slovak Republic, taking into account the examined requirements arising from the right to a fair trial.

Keywords: artificial intelligence systems; automated administrative decisions; administrative punishment; right to a fair trial; transparency; reasoning and administrative discretion; review of decisions

Kľúčové slová: systémy umelej inteligencie; automatizované správne rozhodnutia; správne trestanie; právo na spravodlivý proces; transparentnosť; odôvodnenie a správna úvaha; prieskum rozhodnutia

DOI: 10.14712/23366478.2026.5

ÚVOD

V posledných rokoch pozorujeme nebývalý rozvoj informačných technológií, ktoré čoraz intenzívnejšie vstupujú do tak súkromného, ako aj verejného sektora. Keďže technológie umelej inteligencie sú v rámci administratívnych procesov čoraz viac prepojené, ocitáme sa na prahu novej éry. Táto transformácia so sebou prináša

* Tento článok bol podporený Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-20-0436 „Nová právna úprava správneho trestania“.

** Doc. JUDr. Zuzana Hamuláková, PhD., docentka na Katedre správneho a environmentálneho práva, Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta; zuzana.hamulakova@flaw.uniba.sk.

*** Doc. JUDr. Matej Horvat, PhD., docent na Katedre správneho a environmentálneho práva, Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta; matej.horvat@flaw.uniba.sk.

množstvo výhod zefektívnenia činnosti verejnej správy; systémy umelej inteligencie majú obrovský potenciál zefektívnenia nielen rozhodovacej činnosti vo verejnej správe, ale aj zvýšenia efektívnosti predchádzajúcich administratívnych postupov, a to napríklad vo forme zníženia chybovosti spôsobených „človekom“, vykonávania repetitívnych úloh namiesto „ľudského úradníka“, tiež vo forme pomoci správnym a súdnym orgánom v procese analýzy a syntézy údajov, zjednodušenia a podstatného zrýchlenia viacerých administratívnych postupov, zvýšenia presnosti rozhodovania najmä vo vzťahu k zabezpečeniu kontinuity rozhodovania, objektívnejšie posudzovanie skutočností podstatných pre vydanie rozhodnutia.

V súvislosti so zvyšujúcim sa používaním nástrojov umelých inteligencií vo verejnej správe a s rastúcim záujmom po zefektívnení priebehu správnych konaní sa kladie otázka, do akej miery je možné integrovať automatizované procesy pri vydávaní rozhodnutí orgánov verejnej správy. Technológie umelej inteligencie, ktoré dokážu spracovať veľké množstvo údajov, vykonávať prediktívne analýzy a automatizovať rozhodovacie procesy, spôsobujú revolúciu v poskytovaní verejných služieb a v spôsobe určovania práv a povinností jednotlivcov. Integrácia takýchto systémov do administratívnych postupov však nie je bez problémov. Začlenenie umelej inteligencie do verejnej správy prináša niekoľko významných regulačných výziev, ako napríklad problematika transparentnosti vydaného rozhodnutia a možnosť napadnutia a preskúmania daného rozhodnutia, otázka zodpovednosti a subjektu zodpovedného za rozhodnutie pri použití nástrojov umelej inteligencie, tiež riziko ohrozenia ochrany osobných údajov cez využívanie veľkého objemu údajov a tempo ich spracovania systémami umelej inteligencie a podobné otázky, ktoré vyvoláva zásah umelej inteligencie do „ľudského“ rozhodovania. Rovnováha moci medzi systémami umelej inteligencie a „ľudským rozhodcom“ je v súčasnosti ústredným bodom diskusie o úlohe umelej inteligencie vo verejnej správe. Na splnenie týchto výziev je nevyhnutné, aby sa súčasné právne rámce špecificky zaoberali všetkými rozmermi zavádzania automatizovaného rozhodovania vo verejnej správe.¹ V predmetnom príspevku sa vzhľadom na rozsah danej problematiky zameriame len na niektoré z týchto právnych požiadaviek a princípov vyplývajúcich aj z práva na spravodlivý proces. Pozornosť budeme venovať predovšetkým všeobecnému ústavnému princípu zákonnosti a z neho vyplývajúcej požiadavke dodržiavania právnej istoty a predvídateľnosti rozhodnutí orgánov verejnej správy a správnych súdov (v prípade následného súdneho preskúmu), ako aj problematike transparentnosti rozhodnutí orgánov verejnej správy spojenou s riadnym odôvodnením rozhodnutia, nevyhnutnému aj vo vzťahu k následnému preskúmu daného rozhodnutia. Tieto požiadavky budeme rozoberať obzvlášť aj vo vzťahu k oblasti správneho trestania a problematike aplikácie voľnej úvahy a jej odôvodneniu v rozhodnutiach orgánov verejnej správy. Na základe našich zistení predložíme konkrétne návrhy možného automatizovaného rozhodovania orgánov verejnej správy za súčasne platného právneho stavu Slovenskej republiky.

Výsledky príspevku budeme dosahovať za využitia viacerých metód vedeckého bádania, ktoré sú typické pre právnu vedu. Ťažisko bude venované analýze, predovšetkým

¹ GREGA, R. – KOVAČ, P. The Role of Automated Decision-Making in Modern Administrative Law: Challenges and Data Protection Implications. *Central European Public Administration Review* [online]. 2024, Vol. 22, No. 2, s. 101, 105 [cit. 2025-09-01]. Dostupné na: <https://doi.org/10.17573/cepar.2024.2.04>.

právných predpisov, a to tak na národnej, ako aj nadnárodnej úrovni a tam, kde to bude aplikovateľné, využijeme aj súdnu judikáciu. S tým je následne spojená aj metóda komparácie, kedy budeme porovnávať tieto jednotlivé vrstvy právneho poriadku. Využívaná bude aj metóda deskripcie, kedy budeme popisovať (predovšetkým za využitia zahraničnej vedeckej literatúry) súčasný stav poznania. Na všetky tieto metódy budeme nadväzovať v záverečnej časti článku, kde bude využitá metóda syntézy.

1. PRÁVNÁ ÚPRAVA AUTOMATIZOVANÝCH SPRÁVNÝCH ROZHODNUTÍ A JEJ VÝZVY

Správne konanie je konanie, v ktorom v oblasti verejnej správy orgány verejnej správy rozhodujú o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb. Ide teda o také konanie, ktoré výrazne ovplyvňuje prejednávané práva a povinnosti jednotlivých subjektov správneho konania. Právne predpisy upravujúce osobitné správne konania, ako aj zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) ako všeobecný procesnoprávny predpis so subsidiárnou pôsobnosťou voči mnohým osobitným správnym konaniam, v súčasnosti neobsahujú právnu úpravu umožňujúcu automatizáciu správneho konania a následného rozhodnutia bez účasti človeka. Avšak, bez ohľadu na to, či je správne konanie a rozhodovanie automatizované alebo nie, na zabezpečenie zákonnosti takéhoto postupu a rozhodnutia je potrebné dodržať základné právne normy a princípy, ktoré sa v procesnoprávnej oblasti tradične odrážajú vo forme práva na spravodlivý proces.

Právo na spravodlivý proces je nevyhnutným mechanizmom, ktorý zaručuje dodržiavanie základných ľudských práv a slobôd. Predstavuje jednu z najdôležitejších záruk rešpektovania demokracie a právneho štátu v európskom právnom systéme. Dodržiavanie tohto práva sa ešte vo väčšej miere prejavuje práve v rámci oblasti správneho trestania aj na základe rozhodnutia Engel proti Holandsku a ďalšej nadväzujúcej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj ako „ESLP“) vo vzťahu k oblasti správnych deliktov. Či už pôjde o automatizované rozhodnutie alebo nie, na zabezpečenie zákonnosti takéhoto rozhodnutia je potrebné dodržať jednotlivé aspekty, resp. práva zahŕňajúce právo na spravodlivý proces.²

Čl. 6 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) je obsahovo pomerne rozsiahly. Zahŕňa viacero práv, ktoré majú spoločne naplňať právo na spravodlivé súdne konanie a správne konanie o správnych deliktoch.³ Sú to najmä právo na prejednanie záležitosti spravodlivo, verejne a v primeranej lehote, právo na prejednanie nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom (v správnom konaní následným súdnym prieskumom rozhodnutia o správnom delikte), právo na

² Čl. 6 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj ako „Dohovor“): „[...] každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom obvinení.“

³ Správne delikty spadajúce pod čl. 6 Dohovoru sú jednoznačne priestupky a správne delikty podnikajúcich fyzických osôb a právnických osôb.

prezumpciu nevinu, právo obvineného byť bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie podrobne oboznámený s povahou a dôvodom obvinenia proti nemu, právo obvineného mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby, právo byť vypočutý, právo na odôvodnenie rozhodnutia a uvedenia dôvodov rozhodnutia.

Z uvedeného vyplýva, že právo na spravodlivý proces zahŕňa súbor viacerých práv a právnych princípov, pričom z hľadiska zamerania tohto príspevku by sme spomenuli predovšetkým:

- ústavný princíp zákonnosti, podľa ktorého môžu orgány verejnej moci, a teda aj orgány verejnej správy konať len na základe a v medziach zákona,
- zabezpečenie predvídateľnosti konania a rozhodnutia orgánov verejnej moci a dodržiavanie právnej istoty,
- podobne sa od orgánov verejnej správy vyžaduje, aby svoje rozhodnutia riadne odôvodňovali, čo je potrebné pre rozmer transparentnosti rozhodnutí, možného podania opravného prostriedku a následného prieskumu daného rozhodnutia.

Je nevyhnutné dať do pozornosti, že automatizácia rozhodovania a digitalizácia verejnej správy rozhodne ovplyvňujú tieto „tradičné“ zásady správneho práva vyplývajúce aj z práva na spravodlivý proces, ktoré bude potrebné nevyhnutne zmodernizovať uznaním vplyvu nástrojov umelej inteligencie a automatizovaného rozhodovania a ich osobitostí, ako je napríklad vysvetliteľnosť systémov umelej inteligencie a stále zachovaná ľudská zodpovednosť za prijaté rozhodnutia.⁴ Používanie nástrojov umelej inteligencie by sa malo pozorne sledovať najmä z hľadiska práv jednotlivcov – v danom prípade hlavne účastníkov správnych konaní, keďže potenciálne chyby môžu byť odlišné od klasických, neautomatizovaných správnych konaní.⁵

Nástroje umelej inteligencie používané v správnom konaní musia byť v súlade s právnymi požiadavkami Európskej únie (ďalej len „EÚ“), pričom povaha samotných právnych pravidiel a princípov je obzvlášť náročná, pretože sú náchylné na rôzne výklady a niekedy umožňujú voľné rozhodovanie, čo ich začlenenie do nástroja umelej inteligencie komplikuje. Právne pravidlá začlenené do nástroja umelej inteligencie musia byť preto presné, jednoznačné a odolné voči príliš rôznorodému výkladu.⁶

Právo ako regulatívny nástroj systémov umelej inteligencie by sa nemalo chápať vo forme prekážky, ale skôr v tom zmysle, že poskytuje základnú štruktúru pre orgány verejnej správy, aby mohli zasahovať do práv jednotlivcov zákonným a kontrolovaným spôsobom, zabráňovať svojvôli a zabezpečovať, aby sa rozhodnutia prijímali vo verejnom záujme. Je zároveň nevyhnutné poznamenať, že tempo, akým sa vyvíjajú technológie umelej inteligencie, často predbieha existujúce právne rámce, čo si vyžaduje ich neustálu adaptáciu s cieľom riešiť nové etické a právne aspekty, dilemy a riziká.⁷

⁴ GREGA – KOVAČ, c. d., s. 105.

⁵ JAKUBEK-LALIK, J. The Challenges of AI in Administrative Law and the Need for Specific Legal Remedies: Analysis of Polish Regulations and Practice. *Central European Public Administration Review*. 2024, Vol. 22, No. 2, s. 111.

⁶ BRKAN, M. Do Algorithms Rule the World? Algorithmic Decision-Making and Data Protection in the Framework of the GDPR and Beyond. *International Journal of Law and Information Technology*. 2019, Vol. 27, s. 91, 93; HUBKOVÁ, P. EU Administrative Decision-Making Delegated to Machines – Legal Challenges and Issues. *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*. 2024, Vol. LXX, č. 2, s. 112.

⁷ GREGA – KOVAČ, c. d., s. 100, 101.

Rada Európy a EÚ majú zavedený regulačný rámec, ktorý stanovuje globálne normy týkajúce sa umelej inteligencie, pričom ide o množstvo uznesení, smerníc, odporúčaní a stratégií týkajúcich sa umelej inteligencie. Keďže cieľom predmetného článku je zamerať sa skôr na podstatu vybraných právnych pravidiel, princípov a rizík spojených s ich začlenením do systémov umelej inteligencie, spomenieme len vybrané pramene regulujúce systémy umelej inteligencie a jej uplatnenia v automatizovaných rozhodnutiach v správnych (súdnych) konaniach.

Základnou právnou úpravou v tejto oblasti je v súčasnosti v prvom rade relatívne nové Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1689 z 13. júna 2024, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie a ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 300/2008, (EÚ) č. 167/2013, (EÚ) č. 168/2013, (EÚ) 2018/858, (EÚ) 2018/1139 a (EÚ) 2019/2144 a smernice 2014/90/EÚ, (EÚ) 2016/797 a (EÚ) 2020/1828 (akt o umelej inteligencii) (ďalej len „Akt o umelej inteligencii“), ktorý nadobudol účinnosť 1. augusta 2024. Ide o prvý komplexný právny rámec na svete týkajúci sa umelej inteligencie. Keďže tento akt má formu nariadenia, jeho ustanovenia sa uplatňujú priamo v celej EÚ. Cieľom Aktu o umelej inteligencii je podporiť vývoj a zavádzanie zodpovednej umelej inteligencie v EÚ. Automatizované (súdne) rozhodovanie možno zaradiť do Prílohy III Aktu o umelej inteligencii, ktorá upravuje oblasti a konkrétne aplikácie oblasti vysokého rizika.⁸ Ak je umelá inteligencia súčasťou alebo samostatným produktom pri niektorej z uvedených produktových regulácií, vzťahuje sa na nich kľúčová časť Aktu o umelej inteligencii, ktorá obsahuje zásadnú väčšinu povinností pre systémy umelej inteligencie.

Pri posudzovaní automatizovaného rozhodovania nemožno opomenúť ani skoršiu právnú úpravu, a to Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) (ďalej len „nariadenie GDPR“), kde je v čl. 22 explicitne vyjadrené právo dotknutej osoby na to, aby sa na ňu nevzťahovalo rozhodnutie, ktoré je založené výlučne na automatizovanom spracúvaní, vrátane profilovania, a ktoré má právne účinky, ktoré sa jej týkajú alebo ju podobne významne ovplyvňujú. Z uvedeného práva sú zároveň stanovené výnimky. Jednou z nich je, že takéto rozhodovanie je „povolené právom Únie alebo právom členského štátu, ktorému prevádzkovateľ podlieha a ktorým sa zároveň stanovujú aj vhodné opatrenia zaručujúce ochranu práv a slobôd a oprávnených záujmov dotknutej osoby“.⁹

Ešte predtým než podrobnejšie poukážeme na vybrané zásady a pravidlá v rámci automatizácie správnych konaní, je potrebné dať do pozornosti, že automatizácia správneho (súdneho) konania môže mať dve formy; **ako nezávislá rozhodovacia entita** („plneautomatizovaná“) alebo **ako podporný nástroj človeka** („poloautomatizovaná“). Druhý model sa zameriava na použitie umelej inteligencie ako systému na podporu

⁸ Príloha 3 bod. 8 písm. a) Aktu o AI: „systémy AI, ktoré má používať justičný orgán alebo ktoré sa majú používať v jeho mene na pomoc justičnému orgánu pri skúmaní a interpretácii skutkových okolností a práva a pri uplatňovaní práva na konkrétny súbor skutkových okolností alebo ktoré sa majú používať obdobným spôsobom pri alternatívnom riešení sporov“.

⁹ Čl. 22 ods. 1 a 2 písm. b) nariadenia GDPR.

posudzovania. Takýto podporný nástroj by mal poskytnúť úsudok s konečným návrhom rozhodnutia po zistení relevantných ustanovení, analýze judikatúry a preskúmaní doktríny. Nástroj umelej inteligencie teda len generuje výsledok alebo odporúčanie, ktoré ďalej spracováva človek, ktorý prijíma konečné rozhodnutie. Čo je dôležité, oba modely majú rôznu úroveň zapojenia „ľudského úradníka, sudcu“ do rozhodovacieho procesu. Podľa modelu umelej inteligencie ako nezávislého rozhodcovského orgánu nie je človek – úradník, sudca, priamo zapojený do procesu odôvodňovania v systéme, ktorý prijíma záväzné právne rozhodnutia bez pomoci. Na druhej strane nosný model sudcu predpokladá, že návrh systému bude následne overený „ľudským úradníkom, sudcom“, ktorý po posúdení rozhodnutia so všetkými svojimi kompetenciami a znalosťami bude považovať rozhodnutie za: (a) úplne správne (a ako výsledok, vydá identické rozhodnutie); (b) iba čiastočne správne (čo bude mať za následok nutnosť zmeniť obsah rozhodnutia a prípadne vydať rozhodnutie, ktoré je odlišné od systému navrhovaného); (c) úplne nesprávne.¹⁰

Z uvedeného vyplýva, že automatizácia správneho, prípadne súdneho konania môže mať dve formy: odovzdanie celého rozhodovacieho procesu do systému umelej inteligencie prijímajúceho rozhodnutia, ktoré sú záväzné pre všetkých účastníkov konania; alebo využívanie umelej inteligencie na vytvorenie podporného systému pre človeka, ktorý človeku poskytne návrh na rozhodnutie v konkrétnom prípade.¹¹ Plne automatizovaný proces bez ľudského zásahu v rámci správneho práva býva skôr výnimkou ako pravidlom, príkladom môže byť automatické generovanie a odosielanie pokút za prekročenie povolenej rýchlosti na základe vyhodnotenia záznamov kamier na cestách.

2. VYBRANÉ PRÁVNE POŽIADAVKY NA AUTOMATIZOVANÉ SPRÁVNE ROZHODNUTIA – TRANSPARENTNOSŤ, PREDVÍDATEĽNOSŤ, ODÔVODNENIE A SPRÁVNA ÚVAHA, PRIESKUM ROZHODNUTIA

Transparentnosť rozhodnutia je jedným z ústredných prvkov práva na spravodlivý proces, obzvlášť v oblasti správneho trestania. Na transparentnosť bezprostredne nadväzujú a úzko súvisia aj ďalšie práva vyplývajúce z práva na spravodlivý proces, a to odôvodnenie rozhodnutia, možnosť revízie rozhodnutia, resp. odvolateľnosť, konzistentnosť rozhodovania a s ním súvisiaca právna istota, zodpovednosť za rozhodnutie.

Každý automatizovaný systém by mal byť navrhnutý transparentne, čím sa zabezpečí možnosť používateľov ľahko interpretovať výstupy systémov, a tým zdôvodniť ich rozhodnutia, zabezpečiť účinný ľudský dohľad s cieľom posúdiť riziko pre zdravie, bezpečnosť alebo základné práva.¹²

¹⁰ DYMITRUK, M. The right to a fair trial in automated civil proceedings. *Masaryk University Journal of Law and Technology* [online]. 2019, Vol. 13, No. 1, s. 29 [cit. 2025-09-01]. Dostupné na: <https://journals.muni.cz/mujlt/article/view/11624/10663>.

¹¹ Tamtiež, s. 29.

¹² Okrem toho sa v Akte o umelej inteligencii členským štátom ukladajú povinnosti vytvoriť regulačné pieskovisko (*sandboxes*) na účely testovania vývoja, testovania a overovania inováčných modelov umelej

Otázky transparentnosti automatizovaného rozhodovania sú sčasti predmetom regulácie už v nariadení GDPR, kde v čl. 13 ods. 2 písm. f)¹³ a v čl. 14 ods. 2 písm. g)¹⁴ sa upravujú špecifické informačné povinnosti a v čl. 15 ods. 1 písm. h)¹⁵ právo na prístup v prípade, ak je dotknutá osoba predmetom automatizovaného individuálneho rozhodovania. Problematické je, že tieto povinnosti sú naviazané na čl. 22 nariadenia GDPR, ktorého rozsah a aplikácia stále v praxi podnecuje diskusie bez autoritatívneho výsledku. Na jednej strane možno zaznamenať názory, že čl. 22 predstavuje právo nebyť predmetom automatizovaného rozhodovania a nie jeho všeobecný zákaz a že čl. 22 nariadenia GDPR ako záruku neupravuje právo na vysvetlenie individuálneho rozhodnutia, napriek tomu, že ho recitál 71 výslovne spomína, ale daná úprava sa týka všeobecného vysvetlenia logiky fungovania algoritmu *ex ante*.¹⁶ V odbornej literatúre sa možno stretnúť s názorom, že čl. 15 ods. 1 písm. h) spolu s článkom 22 ods. 1 a 4 nariadenia GDPR poskytuje „právo na vysvetlenie“.¹⁷

Umelá inteligencia má na jednej strane schopnosť učiť sa sama z rozhodnutí a rozsudkov, ktoré už boli vydané orgánmi verejnej správy a súdmi; má schopnosť analyzovať, navrhovať zmeny a vylepšenia chybných rozsudkov a prekonávať prípady, keď ľudskí úradníci môžu byť mimoprávne zaujatí, čo ovplyvňuje ich rozhodnutia.¹⁸ Preto by sa mohlo zdať, že práve tieto systémy umelej inteligencie budú v rozhodovacej činnosti spravodlivejšie a neutrálne, keďže tu nedochádza k porušeniu nestrannosti či zaujatosti v porovnaní s človekom, ktorého pri rozhodovaní môže ovplyvniť emocionálny

inteligencie spolu so zavedenými ochrannými opatreniami pri spracúvaní osobných údajov na účely takéhoto vývoja. NEŠPOR, J. Automated Administrative Decision-Making: What Is the Black Box Hiding? *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*. 2014, Vol. LXX, č. 2, s. 81.

¹³ „Okrem informácií, ktoré sa uvádzajú v odseku 1, prevádzkovateľ poskytne dotknutej osobe pri získavaní osobných údajov tieto ďalšie informácie, ktoré sú potrebné na zabezpečenie spravodlivého a transparentného spracúvania b) existencia automatizovaného rozhodovania vrátane profilovania uvedeného v článku 22 ods. 1 a 4 a aspoň v týchto prípadoch zmysluplné informácie o použitom postupe, ako aj význame a predpokladaných dôsledkoch takéhoto spracúvania pre dotknutú osobu.“

¹⁴ „Okrem informácií uvedených v odseku 1 prevádzkovateľ poskytne dotknutej osobe tieto ďalšie informácie potrebné na zabezpečenie spravodlivého a transparentného spracúvania so zreteľom na dotknutú osobu g) existencia automatizovaného rozhodovania vrátane profilovania uvedeného v článku 22 ods. 1 a 4 a aspoň v týchto prípadoch zmysluplné informácie o použitom postupe, ako aj význame a predpokladaných dôsledkoch takéhoto spracúvania pre dotknutú osobu.“

¹⁵ „Dotknutá osoba má právo získať od prevádzkovateľa potvrdenie o tom, či sa spracúvajú osobné údaje, ktoré sa jej týkajú, a ak tomu tak je, má právo získať prístup k týmto osobným údajom a tieto informácie existencia automatizovaného rozhodovania vrátane profilovania uvedeného v článku 22 ods. 1 a 4 a v týchto prípadoch aspoň zmysluplné informácie o použitom postupe, ako aj význame a predpokladaných dôsledkoch takéhoto spracúvania pre dotknutú osobu.“

¹⁶ TOSONI, L. The right to object to automated individual decisions: resolving the ambiguity of Article 22(1) of the General Data Protection Regulation. *International Data Privacy Law* [online]. 2021, Vol. 11, No. 2, s. 145–162 [cit. 2025-09-01]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1093/idpl/ipaa024>.

¹⁷ NEŠPOR, c. d., s. 75.

¹⁸ TRANG, N. T. T. – LINH, N. H. – HOANG, N. T. C. – KIET, P. V. T. – LOAN, L. T. N. – PHUC, N. T. H. Right to a fair-trial when applying artificial intelligence in criminal justice – lessons and experiences for Vietnam. *Journal of Law and Sustainable Development* [online]. 2024, Vol. 12, No. 3, s. 14 [cit. 2025-09-01]. Dostupné na: <https://ojs.journalsdg.org/jlss/article/view/601>.

aspekt. Systémy umelej inteligencie majú teda jednoznačne potenciál znížiť predsudky človeka v rozhodovacích procesoch vo verejnej správe.

Avšak, ako sa ukazuje, opak je pravdou, pretože práve možnosť pokročilých systémov umelej inteligencie ako potenciálne neobjektívneho nástroja je jedným z najdiskutovanejších a kontroverzných právnych rizík v oblasti automatizovaných rozhodnutí nielen v oblasti verejnej správy.¹⁹

Systémy umelej inteligencie môžu napríklad opakovane reprodukovat' rasové alebo rodové stereotypy alebo marginalizovat' skupiny menších. Jedným z príkladov takejto diskriminácie umelou inteligenciou je neslávne známy algoritmus COMPAS (Correctional Offender Management Profiling for Alternative Sanctions), ktorý vyvinula súkromná spoločnosť Northpointe Inc. a ktorého výstup pozostáva z niekoľkých stĺpcových grafov zobrazujúcich riziko recidívy obvineného v trestnej činnosti.²⁰ Na základe analýzy sa zistilo, že obvinení čiernej pleti boli oveľa častejšie nesprávne posúdení ako osoby s vyšším rizikom recidívy ako obvinení bielej pleti.²¹ Takéto algoritmické pochybenie by predstavovalo vážny problém aj pre oblasť správneho trestania, napr. vo vzťahu k marginalizovaným skupinám obyvateľstva.

Ďalším systémom, ktorý sa stal predmetom súdneho konania, je systém System Risk Indication (SyRI), čo je digitálny systém, ktorý používajú orgány v Holandsku na identifikáciu podvodov s dávkami v chudobnejších sociálno-ekonomických komunitách. Tento systém získal pozornosť vďaka rozhodnutiu okresného súdu v holandskom Haagu, ktorý rozhodol, že systém zastavil z dôvodu porušovania ľudských práv. Algoritmus v systéme SyRI sa používal na špehovanie (zhromažďovanie údajov z rôznych verejných databáz, pričom údaje týkajúce sa príjmu, vlastníctva domu, dávok, adresy, rodinných vzťahov, dlhov a údaje o využívaní vody a energie boli algoritmom korigované a vážené) celých štvrtí klasifikovaných ako štvrte s nízkymi príjmami, hoci predtým neexistovalo žiadne podozrenie zo spáchania podvodu.²²

S rozšíreným používaním systémov, ako sú COMPAS a SyRI, existuje riziko porušenia zákazu diskriminácie a rovnosti zbraní, ktoré taktiež tvoria právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru.

Z uvedeného vyplýva, že systémy umelej inteligencie môžu na jednej strane výrazne pomôcť pri rozhodovaní na základe algoritmov a veľkých dát, a tým eliminovat' ľudskú zaujatosť spôsobenú ľudskými „pocitmi“, resp. emocionálnym aspektom. Avšak, ako sa ukazuje, rigidné algoritmy a schopnosti strojového učenia umelej inteligencie spôsobujú, že ich odporúčania sú vlastne „predsudky“.²³ Nedostatky, ktoré vedú k diskriminácii, vyplývajú z algoritmickej zaujatosti z rôznych dôvodov. Jedným z nich je

¹⁹ K tomu bližšie pozri NEŠPOR, c. d., s. 69–84; HUBKOVÁ, c. d., s. 101–119.

²⁰ GREENSTEIN, S. Preserving the rule of law in the era of artificial intelligence (AI). *Artificial Intelligence and Law* [online]. 2022, Vol. 30, s. 305 [cit. 2025-09-01]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1007/s10506-021-09294-4>.

²¹ TRANG – LINH – HOANG – KIET – LOAN – PHUC, c. d., s. 15; LARSON, J. – MATTU, S. – KIRCHNER, L. – ANGWIN, J. How We Analyzed the COMPAS Recidivism Algorithm. In: *ProPublica* [online]. 23. 5. 2016 [cit. 2025-05-15]. Dostupné na: <https://www.propublica.org/article/how-we-analyzed-the-compas-recidivism-algorithm>.

²² GREENSTEIN, c. d., s. 306.

²³ TRANG – LINH – HOANG – KIET – LOAN – PHUC, c. d., s. 15.

úmyselné a vedomé vytvorenie zaujatého algoritmu, alebo aj neúmyselne, a to napríklad skreslením minulých (historických) údajov, keď sa algoritmy učia z už v minulosti vydaných rozhodnutí, ktoré už môžu byť poznamenané rasovými, rodovými alebo sociálno-ekonomickými predsudkami. Ďalším prípadom môže byť nedostatočne diverzifikovaná „vzorka“, t. j. ak tréningové údaje nereprezentujú celé spektrum spoločnosti, výsledky budú uprednostňovať väčšinové, resp. majoritne zastúpené skupiny alebo tiež chybou algoritmickeho návrhu, keď rozhodnutia urobené vývojármi počas vytvárania algoritmu môžu zaviesť alebo zosilniť skreslenie údajov. Je potrebné si uvedomiť, že používané algoritmy budú len také nestranné, aké sú údaje a informácie poskytnuté na ich vytvorenie, pretože sa učia prijímať rozhodnutia na základe tréningových údajov, ktoré môžu obsahovať zaujaté ľudské rozhodnutia alebo odrážať historické alebo sociálne nerovnosti, a to aj v prípade, že sa odstránia citlivé informácie, ako je pohlavie, rasa alebo sexuálna orientácia.²⁴ Možno skonštatovať, že algoritmicke diskriminácie medzi skupinami ľudí ovplyvňujú špecifické geografické a časové vstupy systému umelej inteligencie.²⁵ Jedným z príkladov, ako sa do údajov môže „dostať“ zaujatosť, je kontext. Napríklad súbor údajov z jedného kontextu použitý na tréning algoritmu nemusí v inom kontexte fungovať podľa očakávaní. Údaje sú kontextové a použitie údajov z jedného kontextu v inom kontexte môže viesť k nesprávnym rozhodnutiam. Údaje sa opisujú ako „priestorovo-časové“, pričom údaje majú určitý význam vo vymedzenej situácii, ale tento význam sa môže meniť v inej situácii, území, ako aj v čase. Ide o rôzne kontexty a hoci sa algoritmus naučil z jedného kontextu, závery, ktoré vyvodil, nemusia byť v inom kontexte také relevantné.²⁶

Nedostatok transparentnosti alebo vysvetliteľnosti systémov umelej inteligencie je známy aj ako fenomén „čiernej skrinky“ („*black box*“). Efekt „čiernej skrinky“ v súvislosti s implementáciou umelej inteligencie v procese automatizovaného rozhodovania vo verejnej správe odkazuje na nedostatok transparentnosti a porozumenia, ako systémy umelej inteligencie dospievajú k svojim rozhodnutiam. Tento efekt vzniká najmä pri použití komplexných algoritmov, ako sú hlboké neurónové siete, ktoré môžu produkovať vysoko presné výsledky, ale zároveň sú pre používateľov a verejnosť ťažko interpretovateľné.²⁷

Problematika efektu „čiernej skrinky“ v rámci automatizovaných rozhodnutí vo verejnej správe sa dostáva do priameho rozporu s ďalším základným princípom právneho štátu, a to **princípom právnej istoty a predvídateľnosti** práva. To znamená, že právne predpisy a normy v nich obsiahnuté by mali byť prístupné a zrozumiteľné, aby ich ľudia mohli dodržiavať a vedeli, čo sa od nich očakáva. **Technologická zložitosť** spojená s umelou inteligenciou neumožňuje, aby bola vhodná pre ľudské chápanie, pochopenie alebo transparentnosť. Napríklad matematické výpočty,

²⁴ JAKUBEK-LALIK, c. d., s. 118.

²⁵ TRANG – LINH – HOANG – KIET – LOAN – PHUC, c. d., s. 15.

²⁶ GREENSTEIN, c. d., s. 312.

²⁷ NEŠPOR, c. d., s. 71 a nasl.; BATHAE, Y. The artificial intelligence black box and the failure of intent and causation. *Harvard Journal of Law & Technology* [online]. 2018, Vol. 31, No. 2, s. 891 a nasl. [cit. 2025-05-26]. Dostupné na: <https://jolt.law.harvard.edu/assets/articlePDFs/v31/The-Artificial-Intelligence-Black-Box-and-the-Failure-of-Intent-and-Causation-Yavar-Bathae.pdf>.

ktoré prebiehajú v skrytých vrstvách neurónových sietí, alebo mutačné schopnosti genetických algoritmov sú mimo ľudského kognitívneho chápania a väčšinou aj ľudského vysvetlenia. Práve tu nadobúda význam pojem prirodzený jazyk verzus jazyk umelej inteligencie. Umelá inteligencia má pravidlá, avšak tieto pravidlá sú pravidlami matematiky a štatistiky a sú skryté buď v spomínanej „čiernej skrínke“, alebo sú skryté aj do takej miery, že im nemožno porozumieť. Právny poriadok bol doteraz závislý od toho, že jeho forma bola vo formáte prirodzeného jazyka – znamená to riadenie sa prirodzeným jazykom v porovnaní s riadením sa algoritmom. Preto s tým, ako správa vecí verejných čoraz viac nachádza svoje vyjadrenie v počítačovom kóde, sa jej zrozumiteľnosť pre ľudí určite zníži. To však znamená riziko vo vzťahu k posudzovaniu zákonnosti automatizovaných rozhodnutí, keď nestačí, aby boli zrozumiteľné len pre IT odborníkov, ale aj pre úradníkov, právnikov a sudcov, ktorí majú dané rozhodnutie preskúmať.²⁸

Riešením nedostatočnej transparentnosti vybraných systémov umelej inteligencie a ich neschopnosti vysvetliť svoje činnosti je koncept tzv. „**vysvetliteľnej umelej inteligencie**“. Vysvetliteľná umelá inteligencia je oblasť výskumu, ktorej cieľom je vytvárať zrozumiteľné modely umelej inteligencie s vysokou úrovňou účinnosti a robiť výsledky systémov umelej inteligencie zrozumiteľnejšie pre ľudí. Na elimináciu efektu „čiernej skrínky“ je teda dôležité používanie vysvetliteľnej umelej inteligencie, uľahčenie prístupu k informáciám o systémoch umelej inteligencie a ich tréningových dátach a zabezpečenie otvorenej komunikácie s verejnosťou o tom, z akého dôvodu a akým spôsobom sa určité rozhodnutia prijímajú. Vysvetliteľná umelá inteligencia má preto veľký význam pre správnu realizáciu práva na spravodlivý proces a v dôsledku toho pre úspech potenciálneho použitia umelej inteligencie v správnom a súdnom konaní.²⁹

Otázka transparentnosti pri využívaní automatizovaných rozhodnutí vo verejnej správe predstavuje komplexnú problematiku, ktorá zahŕňa množstvo zložitých otázok, na ktoré bude musieť zákonodarcu nájsť odpovede, ak plánuje efektívne začlenenie systémov umelej inteligencie do verejnej správy. Po zaškolení a implementácii konkrétnych nástrojov automatizovaného rozhodovania je nevyhnutné zabezpečiť ich kontinuálne sledovanie a hodnotenie z pohľadu ich výkonu a dosahovaných výsledkov. Transparentnosť pri automatizovanom rozhodovaní bude mať viaceré modalities, v odbornej literatúre nájdeme ich rozlíšenie ako:³⁰

- 1) povedomie (*awareness*); jednotlivec musí mať vedomosť o tom, že štát automatizované rozhodovanie využíva. Táto vedomosť by sa nemala limitovať iba na binárne zistenie, či sa takýto proces využíva alebo nie, ale zároveň by mal jednotlivec mať možnosť pochopiť, v čom automatizovaný prvok rozhodovania spočíva a aký to má vplyv na jeho výsledok;
- 2) vysvetliteľnosť (*explainability*); môže byť všeobecná (*ex ante*) alebo špecifická (*ex post*). Všeobecná vysvetliteľnosť znamená, že ešte pred tým, ako je o jednotlivcovi

²⁸ GREENSTEIN, c. d., s. 308.

²⁹ DYMITRUK, c. d., s. 39, 40.

³⁰ ANDRAŠKO, J. a kol. *Regulačné výzvy e-governmentu v Slovenskej republike v kontexte práva Európskej únie*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, s. 341, 342.

automatizovane rozhodnuté, má k dispozícii všeobecné informácie o fungovaní tejto technológie.³¹ Na druhej strane sa rozoznáva vysvetliteľnosť *ex post* v konkrétnych prípadoch s konkrétnym rozhodnutím a vplyvom na jednotlivca. To prakticky znamená, že jednotlivec by mal vedieť a pochopiť, prečo v jeho konkrétnom prípade bolo automatizovane rozhodnuté určitým spôsobom;

- 3) dosledovateľnosť rozhodnutí (*logging*); znamená, že prevádzkovateľ systému automatizovaného rozhodovania vie zistiť, prečo bolo konkrétne rozhodnutie urobené výsledným spôsobom a na základe akých parametrov. Tieto informácie sa najčastejšie získavajú z tzv. logov (záznamov) systému umelej inteligencie.³²

Dostatočná transparentnosť automatizovaného rozhodnutia úzko súvisí s riadnym **odôvodnením rozhodnutia**. Právo na spravodlivý proces zahŕňa aj možnosť dozvedieť sa dôvody rozhodnutia súdu (orgánu verejnej správy). Podstatou práva na riadne odôvodnenie rozhodnutia je zamedziť ľubovôli orgánu verejnej správy a súdu a zaručiť právnu istotu a predvídateľnosť ich rozhodnutí. Odôvodnenie rozhodnutia slúži tiež na realizáciu právneho záujmu účastníka konania, pretože je aj zárukou toho, aby účastník konania mohol účinne uplatniť svoje právo na opravný prostriedok, a teda jeho existencia je podmienkou namietania proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy a súdu podaním opravného prostriedku.³³

Odôvodnenie rozhodnutia orgánu verejnej správy zabezpečí jeho transparentnosť a tým aj zvýšenie dôvery verejnosti voči orgánu verejnej správy. Avšak ako bolo uvedené, niektoré zo súčasných systémov umelej inteligencie, najmä tie, ktoré sú založené na strojovom učení, nie sú dostatočne transparentné, ich vnútorné fungovanie je neprehľadné alebo príliš zložité na to, aby poskytlo vysvetlenie a dostatočné odôvodnenie. V kontexte automatizácie správneho konania môže byť neprehľadnosť umelej inteligencie potenciálne nebezpečná pre odôvodnenie rozhodnutia. Jednou zo spomínaných modalít požiadaviek na správne fungovanie systému umelej inteligencie, ktorý automatizuje správne konanie, musí byť jeho schopnosť vysvetliť svoje konanie. Nemožnosť porozumieť a potvrdiť rozhodovací proces systému môže viesť jeho používateľov k pochybnostiam o spoľahlivosti poskytnutého rozhodnutia a zároveň porušiť právo na odôvodnenie rozhodnutia. Vzhľadom na vyššie uvedené je potrebné konštatovať, že pokiaľ systémy umelej inteligencie nie sú schopné prezentovať spôsob, akým bolo prijaté konkrétne právne rozhodnutie, ich použitie s cieľom automatizovať akékoľvek správne konanie sa považuje za neprijateľné. Vysvetlenie poskytnuté systémom umožňuje človeku kontrolu nad systémom a umožňuje overiť spoľahlivosť procesov systému a správnosť rozhodnutí systému.³⁴

³¹ WACHTER, S. – MITTLESTADT, B. – FLORIDI, L. Why a right to explanation of automated decision-making does not exist in the General Data Protection Regulation. *International Data Privacy Law*. 2017, Vol. 7, No. 2, s. 76–99.

³² ANDRAŠKO a kol., c. d., s. 341, 342.

³³ HAMULÁKOVÁ, Z. Právo na spravodlivý proces v kontexte automatizovaných rozhodnutí vo verejnej správe, In: MASLEN, M. (ed.). *Elektronizácia a digitalizácia verejnej správy* [online]. Trnava, 2024, s. 17 [cit. 2025-09-01]. Dostupné na: https://publikacie.iuridica.truni.sk/wp-content/uploads/2025/01/Zbornik-Maslen-Spravne-pravo_2.korektura.pdf.

³⁴ DYMITRUK, c. d., s. 42, 43.

Polemika riadneho odôvodnenia správnych rozhodnutí systémami umelej inteligencie v rámci automatizovaných rozhodnutí sa oveľa markantnejšie objavuje pri používaní **správnej úvahy** v rámci odôvodnenia rozhodnutia. V tejto súvislosti vzniká obava, či v rozhodnutiach spracovaných na základe algoritmov a systémov umelej inteligencie nebude absentovať hodnotiacia úvaha orgánu verejnej správy na základe individuálnych okolností konkrétneho prípadu, keď bude algoritmus použitý v rozhodnutí pracovať s preddefinovanými hodnotami. Tieto pochybnosti sa pretavujú práve aj do oblasti správneho trestania, kde sa správna úvaha v odôvodnení rozhodnutí orgánov verejnej správy vyskytuje veľmi typicky. Pri pripustení automatizovaných rozhodnutí pôjde preto v tomto smere o veľkú výzvu podať kvalifikované a presvedčivé odôvodnenie o to viac, že v Slovenskej republike oblasť správnych deliktov stále nemá kodifikovanú právnu úpravu a je do značnej miery postavená na judikatúre.³⁵ V zmysle ustálenej judikatúry správnych súdov v prípade správneho trestania súd sleduje, či správny orgán náležite zdôvodnil uloženie sankcie v určitej výške, ak zákon pripúšťa rozpätie sankcie, či prihliadol na okolnosti viazané na subjekt, samotný skutok a jeho následok. Určenie výšky pokuty v rámci určeného rozpätia je síce vecou voľného uváženia, to však neznamená, že môže byť uložená v ľubovoľnej výške. Voľná úvaha aj pri takomto rozhodovaní je myšlienkový proces, v rámci ktorého má príslušný orgán zvažovať závažnosť porušenia predpisov vo vzťahu ku každému zisteniu, jeho následky, dobu protiprávnosti, aby uložená pokuta spĺňala nielen požiadavku represie, ale aj preventívny účel s prognózou budúceho pozitívneho správania sa dotknutej osoby. Pri uložení pokuty správny orgán prihliadne na závažnosť, spôsob aj čas trvania následkov protiprávneho konania. Nepreskúmateľné rozhodnutia zakladajú prítiustavný stav a tento postup je nezlučiteľný so zásadou spravodlivosti konania.³⁶

Jednou z požiadaviek na zabezpečenie transparentnosti automatizovaného rozhodnutia je aj zabezpečiť **účinný ľudský dohľad**. Pretože len ak je rozhodnutie vrátane jeho odôvodnenia zrozumiteľné pre nadriadený orgán verejnej správy či správny súd, môžu tieto orgány poskytnúť relevantnú kontrolu zákonnosti daného rozhodnutia. Táto požiadavka je vyjadrená v čl. 14 Aktu o umelej inteligencii, podľa ktorého „[v]ysokorizikové systémy umelej inteligencie musia byť koncipované a vyvinuté tak, aby nad nimi počas obdobia používania systému umelej inteligencie mohli fyzické osoby vykonávať účinný dohľad, a to aj pomocou vhodných nástrojov rozhrania človek – stroj“. Požiadavky na preskúmanie automatizovaného rozhodnutia kladie na prevádzkovateľov osobných údajov aj čl. 22 nariadenia GDPR. Otázkou efektívneho dohľadu pri využívaní automatizovaného posudzovania vo verejnej správe sa zaoberal aj Ústavný súd Slovenskej republiky. Napádanej legislatíve vytkol, že pri implementovaní takýchto technológií musí existovať kolektívna kontrola *ex post* a zároveň aj *ex ante*. Ako príklady uvádza kontrolu „prostredníctvom nezávislých štátnych inštitúcií, certifikácie, zapojenia občianskej spoločnosti alebo akadémie“.³⁷ So zabezpečením účinného ľudského dohľadu súvisí tiež možnosť napadnúť automatizované rozhodnutie opravným prostriedkom.

³⁵ K tomu viac pozri HAMULÁKOVÁ, Z. *Správne delikty právnických osôb: vybrané inštitúty a problémy*. Bratislava: Wolters Kluwer SR, 2017.

³⁶ Ukladanie sankcií správnym orgánom. *Zo súdnej praxe*. 2012, roč. 17, č. 6, s. 286, 287.

³⁷ Nález Ústavného súdu SR z 10. novembra 2021, sp. zn. PL. ÚS 25/2019-117, bod 136. In: ANDRAŠKO a kol., c. d., s. 348.

Ako už bolo uvedené, preskúmateľnosť rozhodnutí o správnych deliktach tvorí ďalší aspekt práva na spravodlivé rozhodnutie. V prípade, že správny súd preskúmava zákonnosť rozhodnutia a postupu orgánu verejnej správy, najskôr venuje pozornosť tomu, či orgán verejnej správy vychádzal z náležite zisteného skutkového stavu veci a či správne aplikoval právny predpis na predmetný skutok. Prieskum je zameraný aj na zisťovanie, či žalobou napadnuté rozhodnutie je zrozumiteľné a náležite zdôvodnené, a to osobitne v nadväznosti na aplikovaný inštitút správnej úvahy.³⁸

V tejto súvislosti napríklad Nemecko prijalo najprísnejšiu koncepciu pre plneautomatizované vydávanie správnych aktov vo svojej všeobecnej právnej úprave správneho konania (*Verwaltungsverfahrensgesetz*), podľa ktorej správny akt možno vydať úplne automatizovane, ak je to povolené zákonom a nie je tu možnosť voľného uváženia ani priestor na voľné uváženie.³⁹ Nemecký zákonodarca teda výslovne legislatívne spochybnil možnosť systémov umelej inteligencie dostatočne reagovať, relevantne rozhodnúť a zdôvodniť prípady voľného uváženia v správnom rozhodnutí. Tento príklad poukazuje na obavu, že absencia voľného uváženia pri použití modelu automatizovaného rozhodnutia môže vážne ovplyvniť zákonnosť a vecnú správnosť daného rozhodnutia. Nedostatok voľnosti rozhodovania preto vyvoláva obavy o primerané zohľadnenie všetkých premenných pri administratívnom rozhodovaní.⁴⁰

Ďalším z diskutovaných problémov vznikajúcich pri používaní systémov umelej inteligencie v rozhodnutiach orgánov verejnej správy je otázka zodpovednosti, a síce, kto bude niesť zodpovednosť za nezákonnosť takého rozhodnutia, ktoré spôsobilo škodu? Ako to bude v prípade plnoautomatizovaných správnych rozhodnutí? Vzhľadom na to, že tejto problematike sa na sympóziu o výzvach umelej inteligencie pre správne právo „Co roboty rozhodovať nenecháme?“ venoval samostatný príspevok, k tejto problematike sa v našom príspevku nebudeme hlbšie venovať. Spomenieme len, že EÚ sa oblasti zodpovednosti za škodu, ktorú môže umelá inteligencia spôsobiť, venovala v Smernici o zodpovednosti za umelú inteligenciu.⁴¹ Návrh tejto smernice bol vo februári 2025 Európskou komisiou stiahnutý zo svojho pracovného programu na rok 2025. Dôvodom bol zrejme nedostatok zhody medzi zainteresovanými stranami a snahy o zjednotenie regulácie v digitálnom sektore. Zastávame názor, že otázky zodpovednosti za systémy umelej inteligencie by sa mali riadne a jasne regulovať.

³⁸ BABIAKOVÁ, E. Správne uváženie a jeho preskúmavanie správnym súdom. In: VRABKO, M. a kol. (eds.). *Aktuálne otázky správneho konania, Slovenská časť: zborník príspevkov zo sekcie správne právo medzinárodnej vedeckej konferencie Právo ako zjednocovateľ Európy: veda a prax*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2010, s. 9, 11, 13.

³⁹ Ust. § 35a *Verwaltungsverfahrensgesetz*: „*Ein Verwaltungsakt kann vollständig durch automatische Einrichtungen erlassen werden, sofern dies durch Rechtsvorschrift zugelassen ist und weder ein Ermessen noch ein Beurteilungsspielraum besteht.*“

⁴⁰ NEŠPOR, c. d., s. 73.

⁴¹ PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE ZHRNUTIE SPRÁVY O POSÚDENÍ VPLYVU Sprievodný dokument Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o prispôbení pravidiel mimozmluvnej občianskoprávnej zodpovednosti umelej inteligencii (smernica o zodpovednosti za umelú inteligenciu), SWD/2022/320 final. In: *EUR-Lex: Access to European Union law* [online]. 28. 9. 2022 [cit. 2025-08-12]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52022SC0320>.

3. MOŽNOSTI AUTOMATIZOVANÉHO ROZHODOVANIA V SLOVENSKEJ REPUBLIKE V OBLASTI SPRÁVNEHO TREŠTANIA

Na základe analýzy a deskripcie, ktorú sme ponúkli v predchádzajúcom texte, si dovoľíme uviesť niekoľko úvah, kde a za akých podmienok by sme si vedeli predstaviť možnosť aplikovania poloautomatizovaného rozhodovania v oblasti správneho trestania. Ako už bolo uvedené, plnoautomatizované rozhodnutie za súčasnej platnej slovenskej legislatívy nie je možné, resp. len úplne raritné.

Je viac ako zjavné, že poloautomatizované rozhodovanie v oblasti správneho trestania nebude môcť byť všeobecne akceptovaným štandardom, ktorý by bol aplikovaný na ktorékoľvek konanie, ktorého výsledkom je uloženie sankcie; o dôvodoch a legislatívnych výzvach sme písali v predchádzajúcej časti príspevku. Z daného dôvodu sa preto treba na prvom mieste zamyslieť nad tým, za akých podmienok by mohlo takéto konanie prebehnúť tak, aby bol zachovaný štandard ochrany práv obvinenej osoby a za zachovania elektronizácie výkonu verejnej správy.

Sme toho názoru, že pristúpiť k poloautomatizovanému spôsobu rozhodovania možno predovšetkým v takej situácii, keď je nepochybne zistený skutkový stav veci, a teda je dostatočným spôsobom zabezpečený princíp materiálnej pravdy.⁴² V prípade, ak by skutkový stav nebol zabezpečený na požadovanej úrovni, odporúčali by sme, aby sa nere realizovalo poloautomatizované rozhodovanie, ale aby prebehlo neskrátené konanie za plnej „ľudskej“ účasti. Je to z toho dôvodu, že cieľom rozhodovania za účasti umelej inteligencie je jeho rýchlosť a efektivita, pričom tá by bola odbúraná, ak by následnými krokmi obvineného došlo k prieskumu rozhodnutia (čo, samé o sebe, samozrejme, nie je problém), ale nadriadené orgány a prípadne potom aj správne súdy, by nemali inú možnosť, len príslušné rozhodnutie zrušiť, a to s poukazom na nedostatočne zistený skutkový stav.⁴³

Druhým základným dôvodom, pre ktorý túto podmienku považujeme za nevyhnutnú, je, že v prípadoch nepochybne zisteného skutkového stavu je odôvodnené aj určité (čiastočné) zníženie štandardu práv obvinenej osoby vyplývajúce z povahy daného konania. To možno „vidieť“ aj v prípade tzv. skrátených foriem priestupkového konania⁴⁴ (tzv. blokové konanie a rozkazné konanie), kde ide o podmienku realizácie tohto typu konania – v prípade blokového konania zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „PZ“) ustanovuje, že musí byť „*priestupok spoľahlivo zistený*“, ⁴⁵ resp. v prípade rozkazného konania je „*nepochybné, že obvinený z priestupku sa priestupku dopustil*“.⁴⁶

⁴² K princípu pozri napríklad VRABKO, M. in: VRABKO, M. a kol. *Správne právo procesné: všeobecná časť*. Bratislava: C. H. Beck, 2019, s. 52; KOŠIČIAROVÁ, S. *Správny poriadok: komentár*. Šamorín: Heuréka, 2013, s. 32 a nasl.

⁴³ Pozri § 191 ods. 1 písm. e) zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov.

⁴⁴ V konečnom dôsledku, ako bude vyplývať aj z celého nasledujúceho textu, možno poloautomatizované rozhodovanie totiž vnímať ako určitú formu „skráteného“ konania.

⁴⁵ Pozri § 84 ods. 1 PZ.

⁴⁶ Pozri § 87 ods. 1 PZ.

Dôsledkom tejto podmienky v prípade skrátených foriem priestupkového konania je to, že zásadne pri nich „odpadá“ fáza dokazovania v konaní⁴⁷ (napríklad nepredvolávajú sa svedkovia), neprebíha ústne konanie (§ 74 PZ)⁴⁸ a v prípade blokového konania napríklad aj to, že obvinený nie je oprávnený podať (ak s prejednaním veci v blokovom konaní súhlasil) opravný prostriedok (t. j. odvolanie, rozklad) a v zásade ani správnu žalobu.⁴⁹

Česká judikatúra k tomu uvádza: „V prípade, že by ten, kto se měl dle názoru správního orgánu přestupku dopustit, nepovažoval přestupek za spolehlivě zjištěný, případně by z jiného důvodu nebyl ochoten pokutu zaplatit, bylo by třeba otázky skutkové a právní týkající se spáchání správním orgánem tvrzeného přestupku posuzovat a bylo by tak potřeba provádět ve věci dokazování. To by probíhalo v ‚běžném‘ správním řízení. Zahájení takového správního řízení o přestupku je tedy fakticky v dispozici té osoby, jež se měla přestupku dopustit, byť je zahajováno správním orgánem, neboť právě této osobě je dáno na výběr, zda využije svého práva na to, aby spáchání přestupku bylo správním orgánem prokazováno a aby bylo řádně prováděno skutkové i právní hodnocení jejího jednání.“⁵⁰

Vo vzťahu k podmienke spoľahlivo zisteného priestupku odborná literatúra uvádza, že ide o situácie, keď o skutku, ktorý má byť priestupkom, ako aj o jeho páchatelovi, neexistujú žiadne pochybnosti.⁵¹ To však nevyhnutne neznamená, že bol páchatel' pristihnutý priamo pri páchaní priestupku.⁵² K rozsahu týchto skutočností a ich posúdeniu treba uviesť, že budú záležať aj od (subjektívneho) presvedčenia úradných osôb o tom, že skutkové zistenia sú dostatočné.⁵³ Za spoľahlivo zistený priestupok sa považuje ten, keď nie je potrebné objasňovanie priestupku.⁵⁴

Vo vzťahu k podmienke, podľa ktorej je „nepochybné, že obvinený z priestupku sa priestupku dopustil“, sa možno dočítať, že podmienkou je, aby skutočnosť, z ktorých sa pri rozhodovaní vychádza, boli objektívnym predpokladom na záver o naplnení všetkých zákonných znakov priestupku a zároveň toho, že sa obvinený tohto priestupku dopustil,⁵⁵ čiže neexistujú tu o nich žiadne pochybnosti,⁵⁶ pričom by malo ísť o objektívne podklady.⁵⁷

⁴⁷ Porovnaj CEPEK, B. a kol. *Osobitné konania vo verejnej správe*. Bratislava: Wolters Kluwer SR, 2023, s. 160.

⁴⁸ Primerane porovnaj VRABKO, M. in: SREBALOVÁ, M. *Zákon o priestupkoch: komentár*. Bratislava: C. H. Beck, 2020, s. 422.

⁴⁹ K výnimkám pozri napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Sžd/34/2014 z 1. 12. 2015.

⁵⁰ Rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu Českej republiky č. j. 6 As 49/2003 z 29. 12. 2004.

⁵¹ HAMULÁKOVÁ, Z. in: HAMULÁKOVÁ, Z. – HORVAT, M. *Základy správného práva trestného*. Bratislava: Wolters Kluwer SR, 2019, s. 148.

⁵² VETEŠNÍK, P. in: JEMELKA, L. – VETEŠNÍK, P. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 456.

⁵³ PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017, s. 395.

⁵⁴ KOŠIČIAROVÁ, S. *Zákon o priestupkoch: podrobný komentár s judikatúrou*. Praha: Leges, 2020, s. 749.

⁵⁵ VETEŠNÍK, P. in: JEMELKA – VETEŠNÍK, c. d., s. 479–480.

⁵⁶ HAMULÁKOVÁ, Z. in: HAMULÁKOVÁ – HORVAT, c. d., s. 151.

⁵⁷ SPIŠIAKOVÁ, H. *Zákon o priestupkoch*. Bratislava: Wolters Kluwer SR, 2020, s. 543.

Myslíme si, že uvedenú pozitívnu podmienku možno spoľahlivo identifikovať aspoň príkladom pri niektorých druhoch správnych deliktov, ktoré by mohli prichádzať do úvahy ako delikty, o ktorých prebehne poloautomatizované rozhodovanie.

Prvým príkladom sú správne delikty v oblasti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky. Spoľahlivosť zistenia skutkového stavu je v niektorých prípadoch týchto deliktov preukázaná kamerovým záznamom, fotografickým záberom alebo objektívnym stavom zisteným z príslušných registrov.

Príklad kamerového záznamu možno uviesť pri situáciách, ako je najmä nebezpečné predbiehanie, kde účastníci cestnej premávky majú vo svojich vozidlách (napr. automobily alebo električky či autobusy, no aj policajné automobily) inštalované kamery.

Fotografický záber prichádza do úvahy napríklad pri prekročení maximálnej povolenej rýchlosti, alebo aj pri nezakúpenej diaľničnej známke.

Objektívny stav zistený z príslušného registra môžu byť situácie vypršanej platnosti na absolvovanie technickej kontroly a emisnej kontroly automobilu, kde údaje o ich platnosti sú vedené v registroch policajného zboru.

Druhou oblasťou môžu byť situácie pri ochrane životného prostredia, kde skutkový stav by bol rovnako tak zisťovaný a preukazovaný fotografickým (alebo kamerovým) záberom či záznamom. Máme tu na mysli problematiku tzv. fotopascí.

Fotopasca je zariadenie, ktoré je vybavené špeciálnym mechanizmom, ktorý deteguje pohyb a práve vtedy vyhotoví fotografický alebo audiovizuálny záznam. Často býva vybavené aj infračerveným svetlom, aby mohlo zaznamenávať prostredie, v ktorom je umiestnené aj v noci. Najviac príležitostí na ich využitie možno badať na úseku ochrany prírody a krajiny, ale aj odpadového hospodárstva, napríklad v prípade čiernych skládok,⁵⁸ alebo pytliactva.

Súčasná právna úprava ich využitie síce umožňuje, no pre orgány ochrany prírody nie je postup použitia fotopascí celkom jednoznačný. Majú síce zákonné splnomocnenie na ich použitie, avšak toto ustanovenie sa týka iba výkonu štátneho dozoru,⁵⁹ a teda ich využitie ako preventívneho nástroja (mimo času výkonu štátneho dozoru), je otáznе.

Ako negatívnu podmienku, teda podmienku neaplikácie poloautomatizovaného rozhodovania, by sme uviedli, že by nemal prichádzať do úvahy pri mladistvých páchateloch,⁶⁰ čo možno odôvodniť najmä ohľadom snahy spoločnosti o ochranu týchto osôb a preventívne pôsobenie voči nim. V kombinácii s ich nie nevyhnutne plne vyvinutým stupňom rozumovej, osobnostnej a mravnej vyspelosti,⁶¹ sa preto táto podmienka javí ako odôvodnená. Rovnaký záver plynie aj vo vzťahu k osobám s obmedzenou spôsobilosťou na právne úkony.⁶²

⁵⁸ NOSKOVIČOVÁ, D. Inovácie v oblasti ochrany životného prostredia: spolupráca medzi slovenskou a českou inšpekciou pri zavádzaní moderných technológií do praxe. In: MIHÁLIKOVÁ, M. – ŤAŽKÁ, V. (eds.). *Milníky práva v stredoeurópskom priestore 2025*. Bratislava: Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2025, s. 170.

⁵⁹ Tamtiež, s. 171.

⁶⁰ Porovnaj aj § 19 ods. 2 PZ.

⁶¹ Pozri bližšie HORVAT, M. in: SREBALOVÁ, c. d., s. 92 a nasl.

⁶² Porovnaj § 87 ods. 2 PZ.

Z hľadiska hmotnoprávných podmienok sme ďalej toho názoru, že ako vhodnejšie sa následne na to javí, aby v prípadoch, keď bude umožnené poloautomatizované rozhodovanie v oblasti správneho trestania, aby v týchto prípadoch bola sankcia vymedzená presne, ako konkrétna suma.⁶³ Minimalizuje (a zásadne aj objektivizuje) sa v tomto prípade totiž zásah umelej inteligencie do rozhodovacieho procesu; odpadá tu povinnosť tak pokutu ustáliť (tým, že nie je vymedzená ako sadzba pokuty), ako aj odôvodniť výšku pokuty ako podmienky, ktorú na pokuty (ich výšku) kladie súdna judikatúra.⁶⁴ Zároveň sa týmto reaguje aj na podmienku, ktorú poznajú niektoré právne poriadky a ktoré zakazujú plneautomatizovaný spôsob rozhodovania, pokiaľ musí orgán verejnej správy využiť správnu úvahu.⁶⁵

Vo vzťahu k procesnoprávnym aspektom sa tiež inšpirujeme skrátenými formami priestupkového konania. Ako výsledok poloautomatizovaného rozhodovania v oblasti verejnej správy by sme si vedeli predstaviť rozkaz o uložení pokuty,⁶⁶ pre ktorý by platilo, že by obsahoval všetky náležitosti, ako sú kladené na rozhodnutie vo veci.⁶⁷

Osobitne by zákonodarcu potom mal zakotviť ako náliežitosť poučenia (prípadne odôvodnenia) aj poučenie o tom, že rozkaz je výsledkom využitia umelej inteligencie. Je právom obvinenej osoby, aby disponovala touto informáciou a následne na to mala aj v rukách prostriedok, ktorým dosiahne to, že v jej záležitosti bude rozhodovať človek a nie umelá inteligencia.

Týmto prostriedkom by mal byť odpor.⁶⁸ Dôvod, pre ktorý sme „siahli“ po tomto opravnom prostriedku, je ten, že v dôsledku jeho uplatnenia nedochádza k aplikácii devolutívneho účinku, ako je to v prípade odvolania.⁶⁹ O skutku by tak naďalej rozhodoval ten orgán verejnej správy, ktorý ho priamo zistil v rámci svojej úradnej činnosti, čiže orgán, o ktorom možno dôvodne predpokladať, že má najviac informácií o skutku a okolnostiach, za ktorých k jeho spáchaniu došlo.

Podaním odporu by teda prebehlo riadne neskrátené konanie s obvinenou osobou, a to za priamej účasti už aj zodpovednej úradnej osoby, teda za prítomnosti človeka a nie umelej inteligencie.

Ako určitú možnosť by sme potom pripustili, že v takomto prípade by sa na neskrátené konanie neaplikoval princíp zákazu *reformatio in peius*. Právna teória vymedzuje,

⁶³ Ide o jeden zo spôsobov určovania sadzby pokút, keď v danom prípade je pokuta vymedzená ako presná suma; pozri HORVAT, M. *Administratívna zodpovednosť právnických osôb*. Bratislava: Wolters Kluwer SR, 2017, s. 134 a nasl.

⁶⁴ Pozri napríklad rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10Asan/7/2016 z 29. 11. 2017, sp. zn. 2Sžo/2/2012 z 19. 12. 2012, sp. zn. 8Sžo/163/2010 z 2. 6. 2011, alebo sp. zn. 8Sžo/37/2014 z 22. 10. 2015.

⁶⁵ Napríklad už spomínaný § 35a nemeckého správneho poriadku (VwVfG); pozri BUOSO, E. Fully Automated Administrative Acts in the German Legal System. *European Review of Digital Administration & Law – Erdal* [online]. 2020, Vol. 1, No. 1–2, s. 113–122 [cit. 2025-02-25]. Dostupné na: <https://www.erdalreview.eu/free-download/978882553896011.pdf>.

⁶⁶ Pozri § 13 ods. 2 v spojení s § 87 ods. 1 PZ.

⁶⁷ Pozri § 87 ods. 3 PZ v spojení s § 47 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „SP“).

⁶⁸ Opäť po vzore rozkazného konania (§ 87 ods. 4 PZ).

⁶⁹ Pozri VÁČOK, J. in: VRABKO a kol. *Správne právo procesné*..., s. 131; alebo HORVAT, M. Právne účinky riadnych opravných prostriedkov na rozhodnutie o správnom delikte. In: PAGÁČOVÁ, I. (ed.). *Verejná správa na rázcestí*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2018, s. 56–63.

že *reformatio in peius* vyjadruje procesnú zásadu, podľa ktorej využitie opravného prostriedku nesmie zhoršiť situáciu osoby, ktorá ho využila.⁷⁰ Dôvod, ktorý by sme videli v tom, že nebude aplikovaný *reformatio in peius*, je ten, že priamo nevyplýva z medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky⁷¹ a aj ten, že by mal predstavovať určitú obmedzujúcu kategóriu pre obvineného, teda mal by zväžiť, či opravný prostriedok podá alebo nie. Ako určitý „motivačný“ faktor by tu mohla fungovať aj nasledujúca podmienka, a to, že v takom prípade by neskrátená forma konania bola síce vedená oprávnenou úradnou osobou a výsledkom konania by bolo vydanie rozhodnutia vo veci, avšak vo vzťahu k pokute by už bola upravená pokuta v podobe sadzby, teda by bola určená jej dolná sadzba (je na zvážení, či vo výške pôvodne určenej presnej sadzby alebo aj vyššie) a tiež jej maximálna sadzba.

Predmetnú podmienku, samozrejme, vnímame ako kontroverznú, no ako možnosť ju pripustiť, podľa nášho názoru, treba, a to najmä v začiatkoch zavádzania poloautomatického rozhodovania. Cieľom je, aby si na neho spoločnosť zvykla a osvojila si ho a nebála sa ho. Alternatívne pripúšťame aj možnosť, že by sa táto podmienka zakotvila neskôr, a teda už v čase, keď spoločnosť nebude vnímať poloautomatizované rozhodovanie ako formu vedeckej fantastiky.

Treťou alternatívou, a teda najjednoduchšou alternatívou, je myšlienku o nepripustení zákazu *reformatio in peius* neakceptovať a opustiť ju.

ZÁVER

Ak sa štát rozhodne automatizované rozhodovanie vykonávať, je nevyhnutné, aby tak urobil na základe dostatočne jasnej a precíznej právnej úpravy, ktorá poskytuje dostatočné záruky, že zásah štátu do základných práv a slobôd nebude príliš invazívny. Každá z uvedených záruk má zmysel a je previazaná s niektorým zo základných práv a slobôd a zabezpečuje, aby rozhodnutia algoritmov neboli nepreskúmateľné, nevysvetliteľné a alokujú určitú mieru zodpovednosti konkrétnym aktérom.⁷² Na základe predchádzajúcej analýzy vyplýva, že na zachovanie práva na spravodlivý proces pri používaní systémov umelej inteligencie, a to nielen v oblasti správneho trestania je potrebné, aby bol jednotlivec informovaný o tom, že rozhodnutie bolo prijaté s pomocou nástroja umelej inteligencie. V prípade automatizovaných rozhodnutí musí orgán verejnej správy vždy informovať nielen o ich použití, ale zároveň musí jasne a zrozumiteľne vysvetliť jednotlivcovi dotknutému automatizáciou, ako použitý systém umelej inteligencie pracuje, vrátane jeho vplyvu na finálne rozhodnutie. Je to potrebné aj vo vzťahu k ďalšiemu právu – právu podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu – pretože len ak osoby, vo vzťahu ku ktorým

⁷⁰ K tomu viac pozri HAMULÁKOVÁ, Z. The gaps in the regulation of prohibition of *reformatio in peius* in Slovak administrative law in Central European perspective. *International and Comparative Law Review*. 2022, Vol. 22, No. 2, s. 238–258.

⁷¹ HAMULÁKOVÁ, Z. *Zákaz reformatio in peius v správnom trestaní*. Bratislava: Wolters Kluwer SR, 2020, s. 57.

⁷² ANDRAŠKO a kol., c. d., s. 338.

bolo vydané automatizované rozhodnutie, chápu dôvody vydania rozhodnutia, vedľa podať relevantný opravný prostriedok voči takémuto rozhodnutiu. Ako už bolo uvedené, každé automatizované rozhodnutie v správnom konaní, nielen v oblasti správneho trestania, musí byť preskúmateľné súdom, pričom aj v tomto prípade je nevyhnutné zabezpečiť dostatočnú transparentnosť rozhodnutia, ak má súd realizovať následnú kvalifikovanú odbornú kontrolu zákonnosti daného rozhodnutia.

Za dodržania uvedených požiadaviek je v súčasnosti v Slovenskej republike možné poloautomatizované rozhodnutie správneho orgánu, to znamená použitie umelej inteligencie ako systému na podporu posudzovania, so zachovaním ľudského úradníka či sudcu, ktorý prijíma konečné rozhodnutie. Systémy umelej inteligencie by sa mali podieľať iba na úlohe navrhovania a odporúčaní výsledkov zo zozbieraných údajov. Tieto odporúčania sú faktormi, ktoré pomáhajú orgánom verejnej správy a sudcom zväziť skutočnosti podstatné pre rozhodnutie a následne urobiť konečné rozhodnutie. To znamená, že ľudský faktor bude stále zohrávať kľúčovú úlohu a konečného „tvorca“ rozhodnutí na základe pomoci umelej inteligencie.

Na základe analyzovaného textu možno skonštatovať, že zavedenie poloautomatizovaného rozhodovania v oblasti správneho trestania je možné za predpokladu, že budú splnené presne definované hmotnoprávne a procesnoprávne podmienky, ktoré zabezpečia ochranu práv jednotlivca a zároveň podporia efektívnosť verejnej správy.

Kľúčovou podmienkou pre aplikáciu poloautomatizovaného rozhodovania je nepochybne zistený skutkový stav veci. V prípadoch, kde existuje čo i len minimálna pochybnosť o páchatelovi alebo samotnom skutku, odporúčame uprednostniť neskrátené konanie s plnou účasťou človeka. Ako pozitívny príklad sa uvádzajú správne delikty zachytené kamerami, fotopascami či zaznamenané v registroch, napr. prekročenie rýchlosti, chýbajúca diaľničná známka alebo neplatná technická kontrola.

Naopak, ako negatívna podmienka možno uviesť vylúčenie mladistvých a osoby s obmedzenou spôsobilosťou na právne úkony z takéhoto typu konania, z dôvodu ich zvýšenej právnej ochrany a potreby individuálneho prístupu.

Z hľadiska hmotnoprávneho usporiadania odporúčame, aby bola sankcia v poloautomatizovanom konaní stanovená ako konkrétna suma (nie sadzba), čím sa minimalizuje potreba správnej úvahy a zvyšuje objektivita rozhodnutia.

Procesne by výsledkom poloautomatizovaného rozhodovania mal byť rozkaz o uložení pokuty, pričom zákon by mal výslovne požadovať, aby tento obsahoval informáciu o tom, že ide o rozhodnutie založené na umelej inteligencii. Obvinený by mal mať právo podať odpor, čím by sa aktivovalo plnohodnotné konanie s účasťou človeka.

Zvažovaným, hoci kontroverzným návrhom, je nepoužitie princípu zákazu *reformatio in peius* v prípade, že obvinený podá odpor. Tento krok má slúžiť ako preventívny a motivačný mechanizmus – ak obvinený akceptuje poloautomatické rozhodnutie, vyhne sa potenciálne prísnejšej sankcii v následnom konaní. Zároveň by v takom konaní bola sankcia už určená v rámci sadzby (s dolnou a hornou hranicou), čím sa znovu aktivuje potreba správnej úvahy.

Na záver možno uviesť, že návrhy obsiahnuté v texte smerujú k vyváženému modelu, ktorý kombinuje výhody automatizácie (rýchlosť, efektivita) s ochranou základných práv, najmä prostredníctvom možnosti ľudského zásahu. Zavedenie

poloautomatizovaného rozhodovania by malo byť postupné, s dôrazom na transparentnosť a adaptáciu spoločnosti na túto novú formu výkonu verejnej moci.

doc. JUDr. Zuzana Hamuláková, PhD.
Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave
zuzana.hamulakova@flaw.uniba.sk
ORCID: 0009-0009-5818-6040

doc. JUDr. Matej Horvat, PhD.
Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave
matej.horvat.@flaw.uniba.sk
ORCID: 0000-0002-8249-4029